

VERVOLGONDERZOEK
OPBROEK FASE 2 | RIJSSEN

ADVISEUR Ir. [REDACTED] 11-01-2019 | VERSIE 1.0

Jansen&Jansen
groenadviesbureau

VERVOLGONDERZOEK I OPBROEK FASE 2

Adviseur:Ir. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]**Jansen&Jansen**
groenadviesbureau

Jansen&Jansen [REDACTED]

I

I

[REDACTED], Holten

www.groenadviseurs.nl**Versie:**

1.0

Datum:

11 januari 2019

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	04
2	SITUATIESCHETS & PLANNEN	05
3	WERKWIJZE & INSPANNING	08
4	RESULTATEN	10
5	TOETSING	14
6	CONCLUSIE	15

BIJLAGE 1 - *Overzichtskaart/projectgebied*

BIJLAGE 2 - *Resultaten: Gebruik van het plangebied door huismussen*

BIJLAGE 3 - *Resultaten: Gebruik van het plangebied door steenuilen*

BIJLAGE 4 - *Resultaten: Gebruik van het plangebied door vleermuizen*

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In verband met de beoogde planontwikkeling, Opbroek fase II, heeft Jansen & Jansen Groenadviesbureau een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd (2017). Uit de quickscan komt naar voren dat het noodzakelijk is om de functie van het plangebied voor vleermuizen, huismussen, steenuilen en kerkuilen nader te onderzoeken. De onderzoeksresultaten van het vervolgonderzoek naar de genoemde soorten staan in deze rapportage vervat.

1.3 DOEL

Het vervolgonderzoek heeft als doel om de volgende vragen te beantwoorden:

- Welke beschermde functies van vleermuizen, huismussen, steenuilen en kerkuilen zijn aanwezig in het plangebied?
- Leidt de voorgenomen ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, met betrekking tot de genoemde soorten?
- Welke eventuele vervolgstappen zijn noodzakelijk om de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren binnen de kaders van de Wet natuurbescherming?

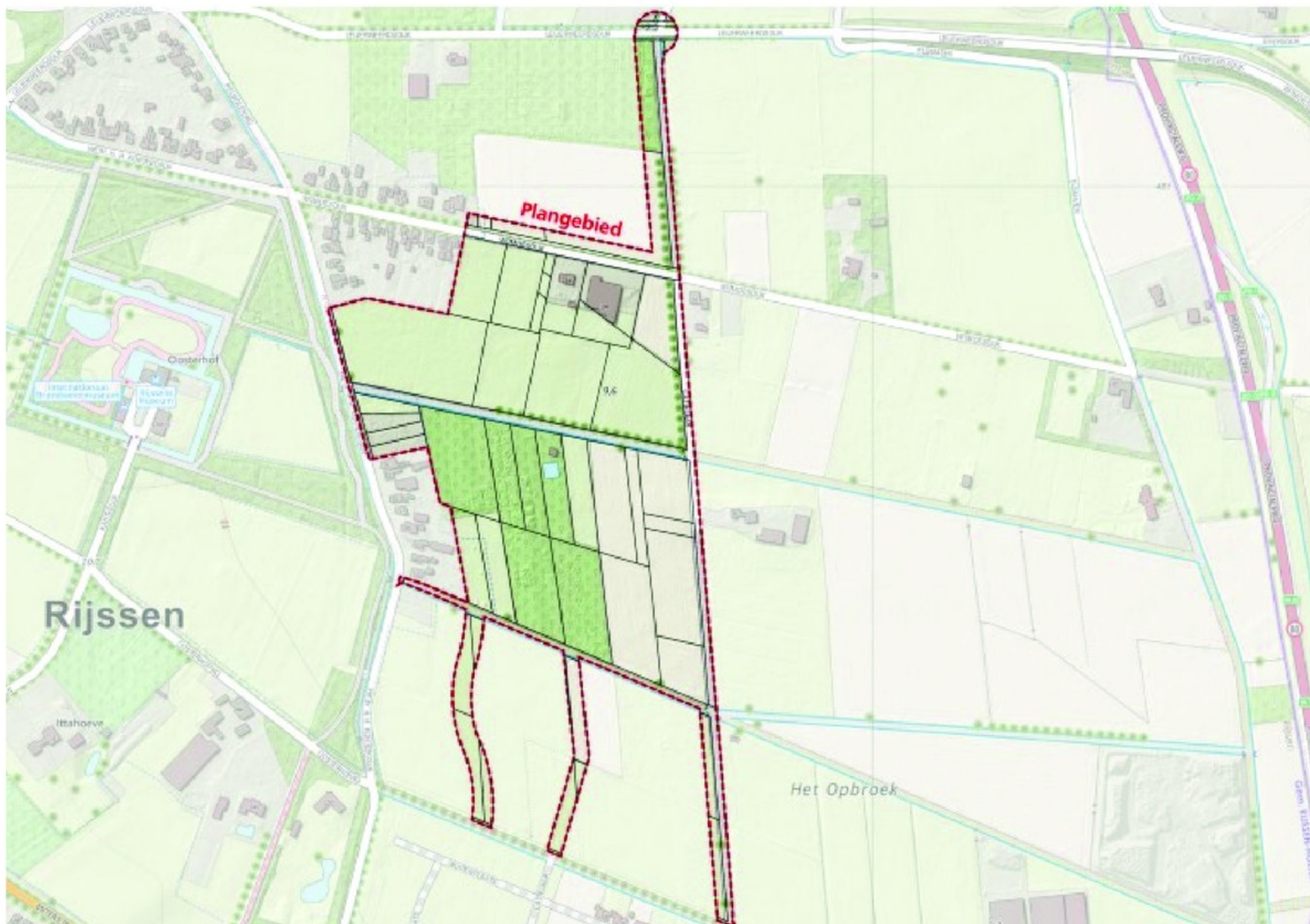
2 SITUATIESCHETS EN PLANNEN

2.1 SITUATIESCHETS

Het plangebied is gelegen in het Opbroek in Rijssen. Geografisch wordt het plangebied begrenst door de Wethouder H. [REDACTED] in het westen, de Witmoesdijk in het noorden, de Cattlelaar in het oosten en de Polmeijersdijk in het zuiden. Op landschappelijke schaal is het plangebied gelegen op de grens van landgoed de Oosterhof en het agrarische landschap van het Opbroek. Het landgebruik in het plangebied is uitsluitend agrarisch (weiland), met uitzondering van een boomkwekerij en een autoschade bedrijf. Over het algemeen laat het landschap in het plangebied zich beschrijven als kleinschalig. Zie bijlage 1 en figuur 1 voor een kaart van het plangebied. Zie figuur 2 voor een foto overzicht van het plangebied.

Het plangebied bestaat uit de volgende onderdelen/habitats:

- Bebouwing: muur met spouw en golfplaten dak (autoschadebedrijf);
- Bebouwing: schuurtjes (4), enkele wanden met dak van golfplaten;
- Weiland: Voedselrijk, soortenarm;
- Greppels: (tamelijk) onbegroeid, niet watervoerend, voedselrijk;
- Bomen: bomen > 30cm, bomen rijen (lijnvormige structuren).

Figuur 1: Kaart met een overzicht van het plangebied (bron basiskaart: maps.google.nl).

2.2 PLANNEN

Het voornemen is om de volledige terreininrichting te veranderen. Zie voor een overzicht van het plangebied in de nieuwe situatie de kaart in figuur 3. De bestaande opstallen zullen gesloopt worden, de verharding wordt verwijderd en de beplanting wordt gerooid. Het plangebied zal als geheel ingericht worden als woonwijk.

Figuur 3: Kaart met een overzicht van de voorgenomen ingreep (bron: Rijssen-Holten).

2.3 FOCUS VAN HET ONDERZOEK

In dit vervolgonderzoek krijgen de volgende objecten specifiek aandacht:

- De bebouwing aan de Witmoesdijk 24; het woonhuis met het pannendak wordt, anders dan in de quickscan vermeldt staat, niet gesloopt;
- De bomenrij langs de Witmoesdijk;
- Het erf aan de Cattelaar 6, op dit erf was een nest van een steenuil aanwezig (ligt buiten het plangebied).

Figuur 2

3 WERKWIJZE EN INSPANNING

In de onderstaande paragrafen wordt voor elke onderzocht soort of soortgroep de geleverde onderzoeksinspanning beschreven.

3.1 HUISMUSSEN

Het huismussenonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen als gesteld in het kennisdocument Huismus (Bij12, 2017). Voor het onderzoek zijn twee veldonderzoeken uitgevoerd in de daarvoor geschikte periode. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de data waarop veldonderzoeken zijn uitgevoerd.

Datum	Type onderzoek	Onderzoeker	Weersomstandigheden
			23 C, helder, geen regen, 2 bft
			24 C, helder, geen regen, 2 bft

3.2 UILEN

Voor het onderzoek naar uilen is zoveel mogelijk gewerkt volgens de richtlijnen van de kennisdocumenten van BIJ12 en de inventarisatie protocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Voor het uilenonderzoek zijn 4 gerichte onderzoeken uitgevoerd. Verder werd tijdens de vleermuisonderzoeken ook specifiek uitgekeken naar uilen. Zie de onderstaande tabel voor een overzicht van de onderzoeksmomenten.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Onderzoeker	Weersomstandigheden
15-02-2018	Avond	Nestplekken	S Jansen	3 C, helder, geen regen, 3 bft
13-03-2018	Avond	Nestplekken	S Jansen	2 C, helder, geen regen, 3 bft
20-04-2018	Avond	Nestplekken	S Jansen	23 C, helder, geen regen, 2 bft
13-06-2018	Avond	Nestplekken, voeren v. jongen	S Jansen	16 C, bewolkt, geen regen, 2 bft

3.3 VLEERMUIZEN

Voor het onderzoek naar vleermuizen is zoveel mogelijk gewerkt conform de richtlijnen van het Vleermuizenprotocol 2017. Voor de veldonderzoeken is gebruik gemaakt van een batdetector, type Petersson D240X. De batdetector vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Middels analyse-software zijn opgenomen geluiden achteraf te analyseren. Dit is in sommige gevallen noodzakelijk omdat enkele vleermuissoorten zeer moeilijk in het veld te determineren zijn.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Onderzoeker	Weersomstandigheden
21-05-2018	21:40-23:40	Kraamverblijfplaatsen/ zomerverblijfplaatsen/ vliegroute	S Jansen / H Jansen	18 C, helder, geen regen, 2 bft
14-06-2018	03:20-05:20	Kraamverblijfplaatsen/ zomerverblijfplaatsen/ vliegroute	S Jansen	
20-08-2018	20:50-22:50	Paarverblijfplaatsen/ zomer verblijfplaatsen/ vliegroute	S Jansen / H Jansen	18 C, bewolkt, geen regen, 2 bft
20-09-2018	19:45-21:45	Paarverblijfplaatsen/ zomer verblijfplaatsen/ vliegroute	S Jansen / H Jansen	14 C, bewolkt, geen regen, 2 bft

3.4 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE

Alle onderzoeken zijn met zorgvuldigheid uitgevoerd conform de daarvoor geldende richtlijnen en protocollen. Ondanks deze zorgvuldigheid blijven de onderzoeken steekproeven gebaseerd op momentopnamen. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet zijn waargenomen op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel omdat de initiatiefnemer alles gedaan heeft wat redelijkerwijs gedaan kan worden om invulling te geven aan de wettelijke zorgplicht (artikel 1.11 Wet natuurbescherming).

4 RESULTATEN

4.1 HUISMUSSEN

Gedurende de specifieke onderzoeken gericht op de inventarisatie van huismussen zijn geen huismussen waargenomen in de bebouwing behorend tot het plangebied. Ook tijdens de onderzoeken naar andere soorten zijn geen huismussen waargenomen in bebouwing behorend tot het plangebied. Wel zijn er verblijfplaatsen van huismussen in de woningen die grenzen aan het plangebied. Er is geen aanleiding om te verwachten dat het plangebied een essentiële functie heeft voor het functioneren van deze verblijfplaatsen. Zie figuur 4 en bijlage 2 voor een kaart huismus territoria rond het plangebied.

Figuur 4: Huismusterritoria rond het plangebied (bron basiskaart: Gemeente Rijssen-Holten).

4.2 UILEN

Kerkuilen

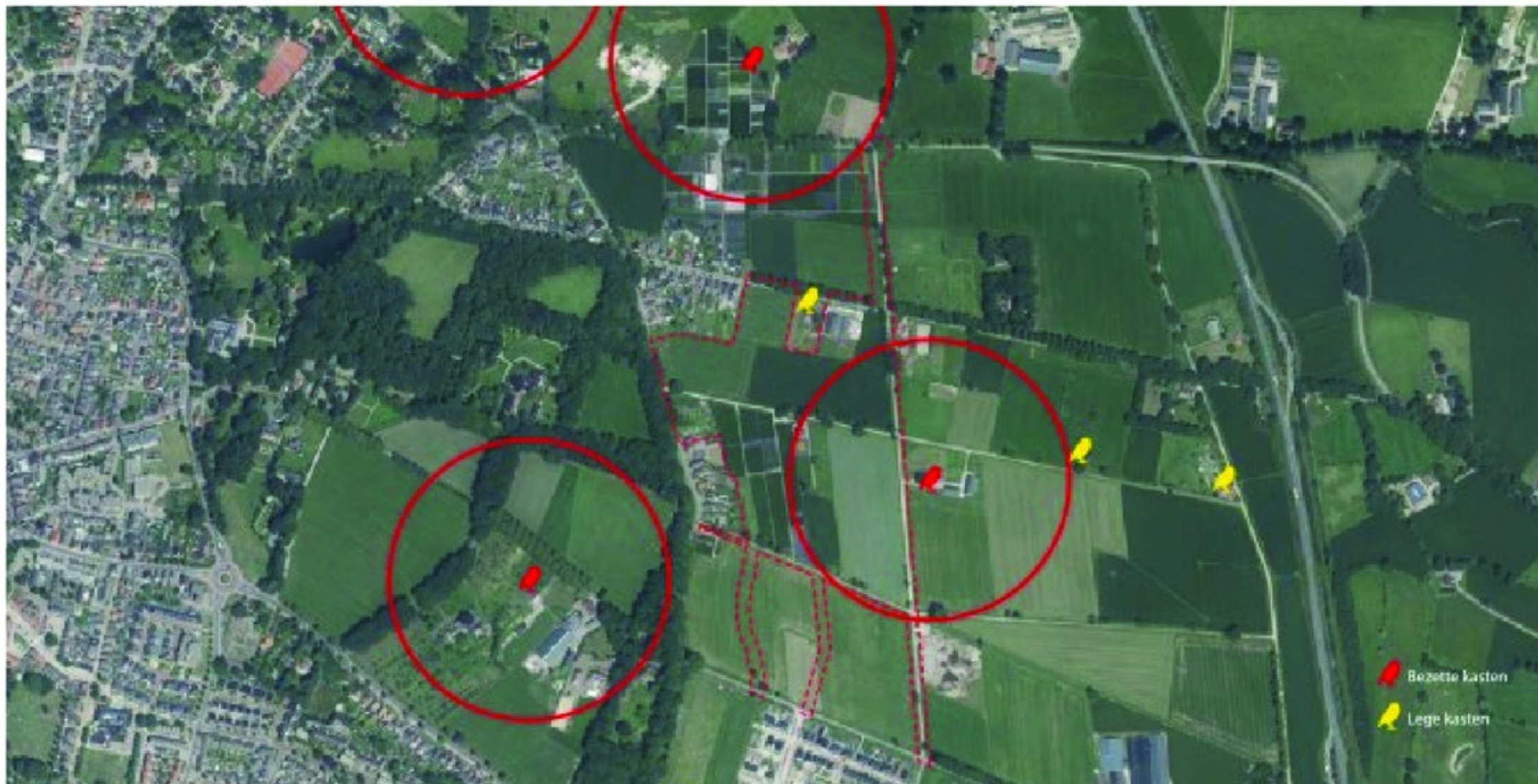
Tijdens de veldonderzoeken gericht op uilen zijn geen kerkuilen in het plangebied waargenomen. Rond de te slopen opstallen zijn geen sporen van kerkuilen aangetroffen. Bij de (actieve) lokale uilenvereniging, de Katoelenkiekers, zijn geen verblijfplaatsen bekend van kerkuilen in de omgeving van het plangebied. Het kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat het plangebied een specifieke functie vervult voor kerkuilen.

Stenuilen

Op basis van de veldonderzoeken naar steenuilen en de kennis van uilenvereniging de Katoelenkiekers zijn de steenuilterritoria rond het plangebied in kaart gebracht. Zie voor een overzicht figuur 5 of de kaart in bijlage 3. Er liggen geen verblijfplaatsen van steenuilen in het plangebied zelf. Wel ligt een verblijfplaats van een steenuilenpaar direct tegen het plangebied op het erf van de Cattelaar 6. Dit steenuilenpaar gebruikt een steenuilenkast die in de grote rode beuk is geplaatst, vooraan op het erf, zie figuur 6. Het territorium van dit steenuilenpaar overlapt deels met het plangebied. Wel is het zo dat uit de veldonderzoeken naar voren is gekomen, dat de steenuilen vooral foerageren in het gebied oostelijk van de Cattelaar; dus buiten het plangebied.

Het effect van de voorgenomen ingreep

Het is niet de verwachting dat door de voorgenomen ingreep het erf van Cattelaar 6 ongeschikt wordt als foerageergebied voor het paar steenuilen. In anticipatie op de voorgenomen ingreep, hebben de bewoners van Cattelaar 6 verschillende houtwallen en enkele tientallen knotwilgen aangeplant, om het erf van de nieuwe wijk af te schermen. In de huidige situatie is deze nieuwe erfbeplanting al flink opgeschoten. De aanplant van deze houtwallen en knotwilgen is een impuls in kwaliteit van de Cattelaar 6 als foerageergebied voor steenuilen, die het verlies aan foerageergebied in het plangebied kan compenseren. Het grootste gevaar voor het paar steenuilen is verstoring. De huidige nestkast staat direct aan de weg die in de toekomst gebruikt gaat worden in de ontsluiting van de nieuwbouwwijk.

Figuur 5: Steenuil territoria rond het plangebied (bron basiskaart: maps.google.nl).

Figuur 6: Locatie steenuilenkast op het erf van de Cattelaar 6.

4.5 VLEERMUIS

Het plangebied en geschiktheid

Het plangebied heeft de volgende potentie voor vleermuizen (op basis van fysieke kenmerken):

- Foerageergebied: Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit open weiland en akkerland. Daarnaast wordt een perceel gebruikt als teelgrond voor coniferen en andere heesters. Deze openruimtes zijn matig geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, omdat ze vrij open zijn. Vooral de randen van het plangebied zijn geschikt als foerageergebied; de openruimtes zelf minder;
- Verblijfplaatsen: De te slopen autograge, Witmoesdijk 24, heeft potentieel een toegankelijke spouwmuur. In dit gebouw zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. De bebouwing die rond het plangebied, woonhuizen met pannendaken, is echter geschikter als verblijfplaats voor vleermuizen;
- Vliegroute: De bomenrij langs de Witmoesdijk heeft de potentie om te functioneren als vliegroute.

Waarnemingen

Waarnemingen

Tijdens de veldonderzoeken werden hoofdzakelijk gewone dwergvleermuizen waargenomen. Verder werden ruige dwergvleermuizen, laatvliegers en rosse vleermuizen waargenomen. De ruige dwergvleermuizen werden tijdens de laatste twee onderzoeken in lage aantallen foeragerend aangetroffen in de bomenrij langs de Witmoesdijk. Bij elk veldonderzoek werden één tot drie rosse vleermuizen waargenomen die hoog over het plangebied vlogen. Tijdens twee veldonderzoeken werden enkele laatvliegers waargenomen. Zij foerageerden boven de tuinen langs de Witmoesdijk en de Wethouder H. [REDACTED]. Alleen gewone dwergvleermuizen maken in grotere aantallen gebruik van het plangebied en de omgeving.

Gewone dwergvleermuis

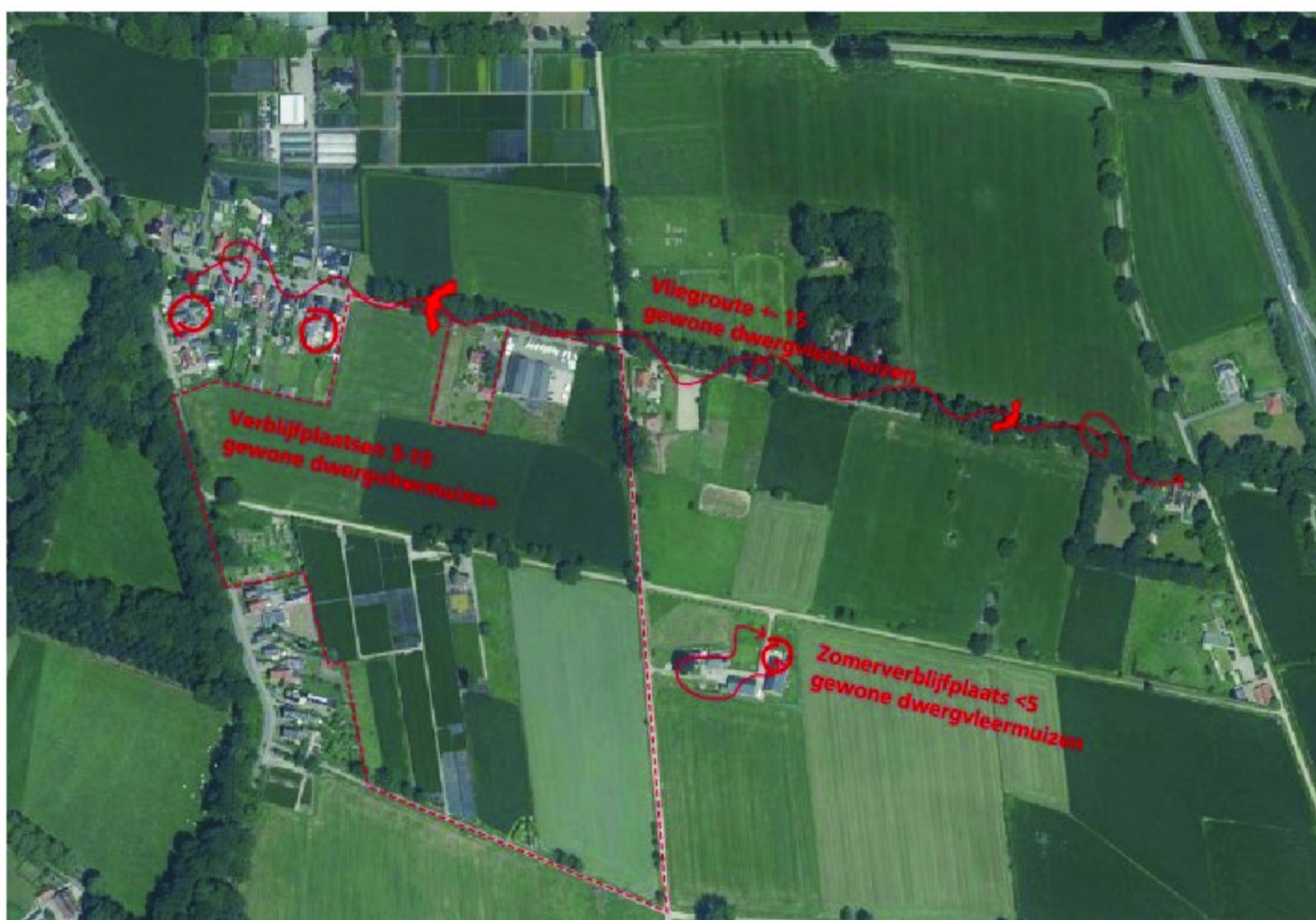
De volgende waarnemingen werden gedaan:

- Tijdens alle veldonderzoeken werden tussen de 10 en 20 gewone dwergvleermuizen waargenomen die foerageerden in en rond de bomenrij langs de Witmoesdijk. Deze gewone dwergvleermuizen hebben verblijfplaatsen in de woningen langs de Witmoesdijk en Wethouder H. [REDACTED]. Tijdens het ochtendonderzoek werden in beide straten vijf tot tien zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen.
- In de bebouwing behorend tot het plangebied werden geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen.

Gebruik van het plangebied

Gewone dwergvleermuizen maken op de volgende wijze van gebruik van het plangebied en de omgeving (zie ook figuur 7 en bijlage 4):

De woningen langs de Witmoesdijk en de Wethouder H. [REDACTED] vormen de verblijfplaatsen van een groep van ruim 15 gewone dwergvleermuizen. Deze vleermuizen foerageren boven de aanliggende tuinen, de bosrand van de Oosterhof en langs de bomenrij van de Witmoesdijk. De bomenrij langs de Witmoesdijk wordt door deze vleermuizen gebruikt als vliegroute. Vanaf deze vliegroute wordt gefoerageerd op de aanliggende erven. Het is de verwachting dat op de meeste erven ook kleine verblijfplaatsen zijn van gewone dwergvleermuizen. Alleen op het erf van Catelaar 6 is dit echter met zekerheid vastgesteld.

Figuur 10: Functie van het plangebied voor gewone dwergvleermuizen
(bron basiskaart: maps.google.nl).

5 TOETSING

5.1 EFFECTEN

Huismus

Uit het onderzoek komt naar voren dat er geen verblijfplaatsen van huismussen zijn in het plangebied. Wel zijn er verblijfplaatsen van huismussen naast het plangebied. Het is niet de verwachting dat de voorgenomen ingreep en de samenhangende werkzaamheden deze verblijfplaatsen en het bijbehorende leefgebied zullen aantasten. Het leefgebied van de aangetroffen huismussen bevindt zich hoofdzakelijk buiten het plangebied; namelijk in de tuinen langs de Witmoesdijk en de Wethouder H. [REDACTED]. Het kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat beschermde verblijfplaatsen van huismussen of het daarmee samenhangende leefgebied wordt aangetast.

Uilen

Het plangebied vervult geen essentieel functie voor kerkuilen. Wel vormt het plangebied een onderdeel van het leefgebied van een paartje steenuilen dat een verblijfplaats heeft in de boom op het voorerf van de Cattelaar 6. In de afgelopen jaren hebben de bewoners van het erf verschillende maatregelen genomen die het leefgebied van de uilen versterken; onder meer de aanplant van houtsingels en enkele tientallen knotwilgen. Het is dan ook niet de verwachting dat het leefgebied (als foerageergebied) van dit paartje steenuilen ongeschikt zal worden met het uitvoeren van de voorgenomen ingreep. Het is echter niet uit te sluiten dat de huidige verblijfplaats, de nestkast voor aan de weg, in de toekomst kan functioneren. In de toekomst zal deze weg veel drukker worden, waardoor het nest gemakkelijk verstoord kan worden. Met het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, op het zelfde erf, kan dit ondervangen worden.

Vleermuizen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Wel vormt het plangebied een onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen en loopt er een belangrijke, wellicht essentiële, vliegroute van vleermuizen langs het plangebied. In de voorgenomen plannen zal de rij bomen, waarlangs de vliegroute loopt, worden behouden. Met het wegvallen van het plangebied als foerageergebied, verdwijnt geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen; de vleermuizen foerageren momenteel weinig in het plangebied zelf. Belangrijker zijn de tuinen langs de Witmoesdijk, de bosrand van de Oosterhof en de bomenrij langs de Witmoesdijk.

5.2 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

Stenuilen

Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming verbiedt het opzettelijk doden, verstoren en onbruikbaar maken van verblijfplaatsen van de steenuil. Het is aangetoond dat er een verblijfplaats van de steenuil aanwezig is direct tegen het plangebied. Met het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden kan niet worden gegarandeerd dat deze verblijfplaats bruikbaar blijft voor het paar steenuilen. Het uitvoeren van de voorgenomen ingreep kan leiden tot een overtreding van Wet natuurbescherming (artikel 3.1, lid 2).

Het is niet de verwachting dat de voorgenomen ingreep het leefgebied van het paar steenuilen, rond het erf van de Cattelaar 6, als geheel ongeschikt zal maken. De huidige verblijfplaats van de steenuilen (nestkast) is echter te veel aan de zijde van de nieuwe woonwijk. Door het plaatsen van alternatieve verblijfplaatsen aan de rustige zijde (oostzijde) van het erf kan gegarandeerd worden dat het paartje steenuilen, ook na het uitvoeren van de voorgenomen ingreep, een geschikte verblijfplaats heeft op het erf.

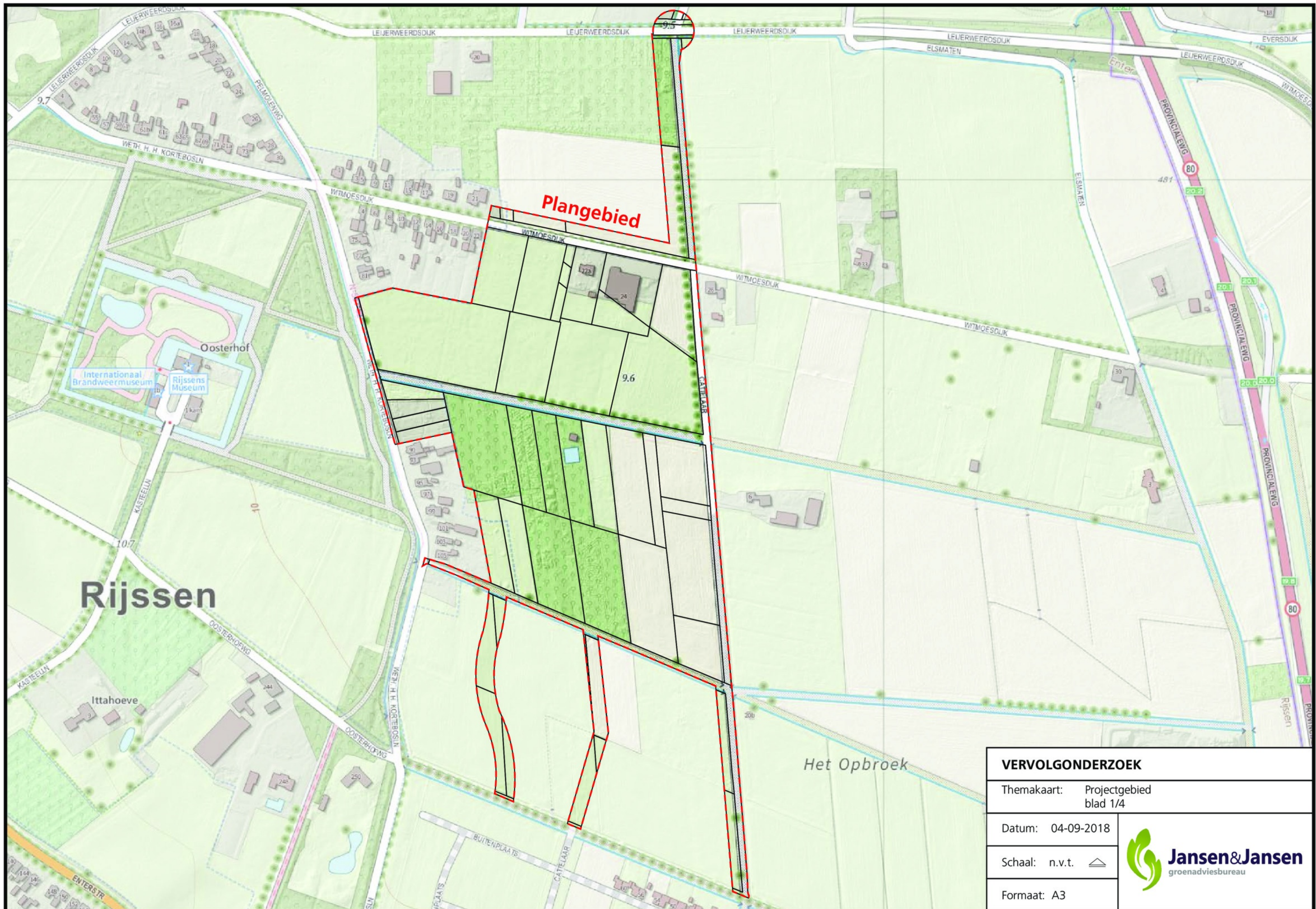
6 CONCLUSIE

- Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen, kerkuilen en huismussen aangetroffen in het plangebied. Wel vormt het plangebied een onderdeel van het leefgebied van een paartje steenuilen dat een verblijfplaats heeft op het voorerf van Cattelaar 6;
- Door het uitvoeren van de voorgenomen ingreep kan de verblijfplaats van het paar steenuilen op het erf van Cattelaar 6 ongeschikt worden, door verstoring;
- Het is noodzakelijk om een mitigatieplan op te stellen, om te garanderen dat het paartje steenuilen ook in de toekomst gebruik kan maken van het erf aan de Cattelaar 6. Verder is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij de Omgevingsdienst van de provincie Overijssel voor de (mogelijke) verstoring van een verblijfplaats van de steenuil.

BIJLAGE 1

Overzichtskaart/projectgebied (basiskaart afkomstig van: maps.bing.com)

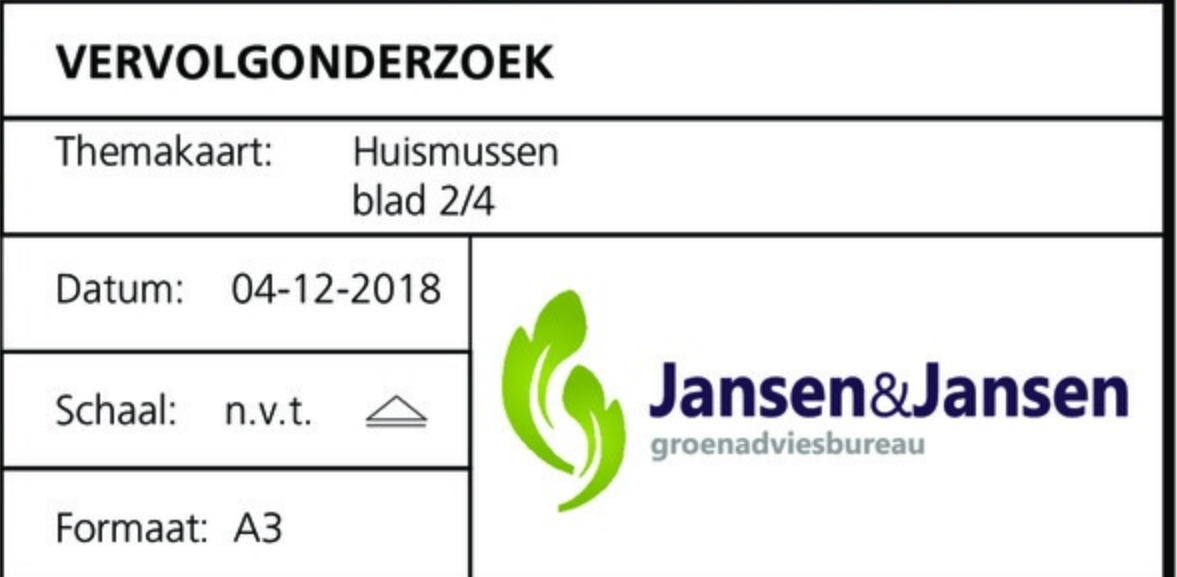
VERVOLGONDERZOEK	
Themakaart:	Projectgebied blad 1/4
Datum:	04-09-2018
Schaal:	n.v.t.
Formaat:	A3

Jansen & Jansen
groenadviesbureau

BIJLAGE 2

Resultaten: Huismusterritoria rond het plangebied (basiskaart afkomstig van: gemeente Rijsen-Holten).

BIJLAGE 3

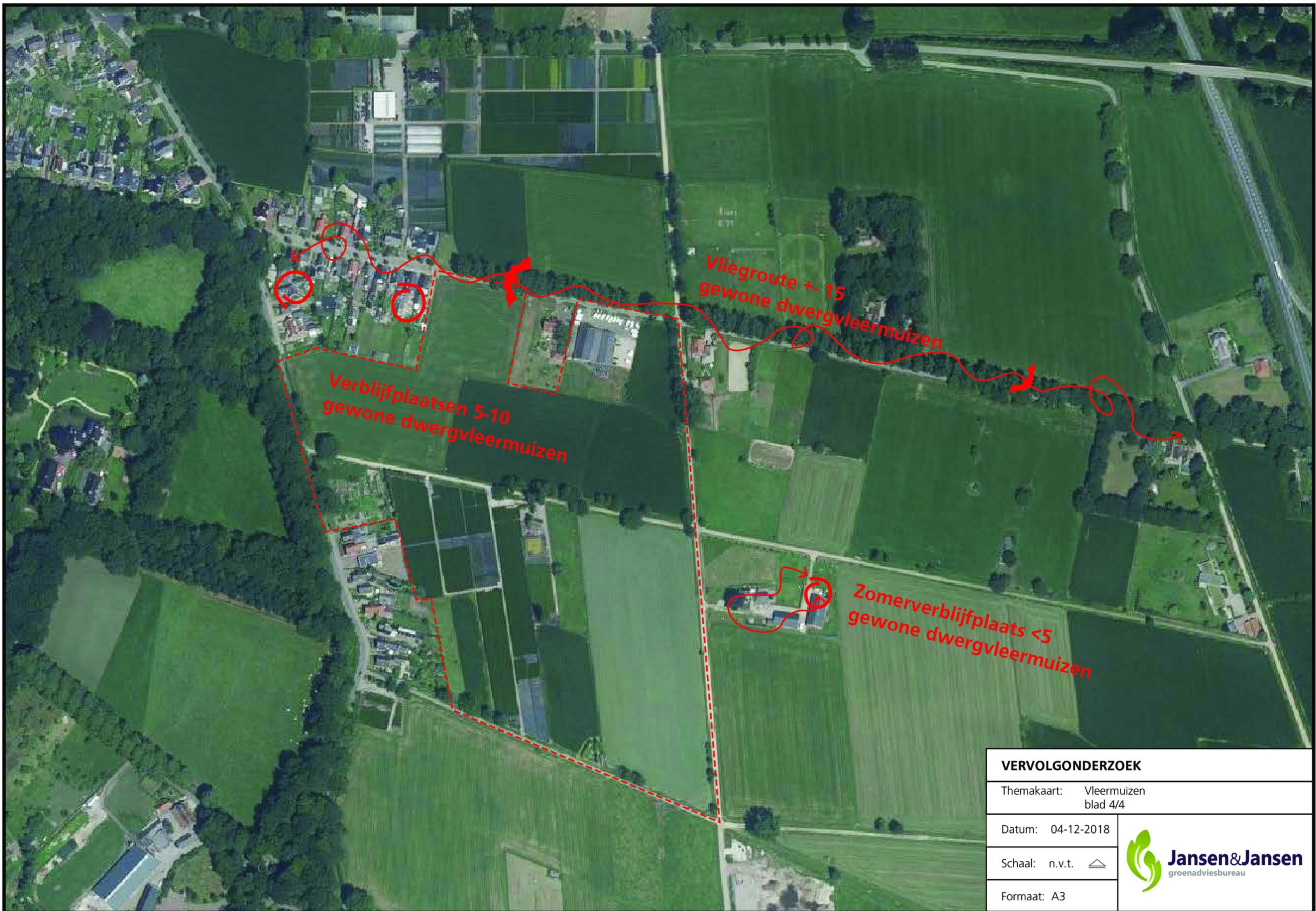
Resultaten: Steenuilterritoria rond het plangebied (basiskaart afkomstig van: maps.bing.com)

BIJLAGE 4

Resultaten: Gebruiksschets van het plangebied door gewone dwergvleermuizen (basiskaart afkomstig van: maps.bing.com)

VERVOLGONDERZOEK	
Themakaart:	Vleermuizen blad 4/4
Datum:	04-12-2018
Schaal:	n.v.t.
Formaat:	A3
 Jansen&Jansen groenadviesbureau	

‘Groene Specialisten in het Planproces’

Jansen&Jansen
groenadviesbureau

Contact

Jansen&Jansen

Holten

www.groenadviseurs.nl